

TÜRKİYE'NİN A.B'NE GİRME ÇABALARI

Türkiye, Avrupa Birliği'ne ilk defa 1959 da başvurmuş, 1963 de Ankara Antlaşmasını imzalamıştır.

Ankara Antlaşması, Türkiye'nin ekonomik gücünün Avrupa Birliğine üye ülkelerinin ekonomik gücüne ulaşmasını amaçlayan bir antlaşmadır ve Türkiye'yi tam üyeliğe hazırlayacak üç ayrı dönem öngörmektedir.

A - Hazırlık Dönemi : Türkiye herhangi bir yükümlülük üstlenmemekte olup geçiş dönemi ve son dönem boyunca üstleneceği yükümlülükleri yerine getirebilmesi için topluluğun yardımı ile ekonomisini güçlendirmesi öngörülmüştür.

B - Geçiş Dönemi : Yapılan antlaşmaya göre bu süre 22 yıllık bir takvime ayarlanmıştır. Bu 22 yıl içinde Türkiye bazı ürünlerde ilk 12 yılda , bazı ürünlerde ise 22 yıl sonunda gümrük vergilerini sıfırlayacaktır. Bu sürede sanayi ürünlerinin gittikçe genişleyen bir şekilde Gümrük birliğine uyum göstermesi amaçlanırken tekstil ürünlerinde kotalar konmuş, tarım ürünlerinin ise 1995 e kadar Gümrük Birliği dışında tutulması kararı alınmıştır. Ayrıca sermayenin ve emeğin serbest dolaşımı da gerçekleşecektir.

C - Son Dönem : Tarafların ekonomik politikaları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi ve Türkiye'nin milli mevzuatının Avrupa Birliği'ne yakınlaştırılmasını içerir.

Türkiye 1973 den 1978 e kadar ilk 12 yılda yapması gerekenleri 5 yılda tamamlamıştır. Ancak 1978 den itibaren 1987'ye kadar Türkiye içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle Avrupa Birliği ile ilişkilerini dondurmıştır. Yapması gerekenlerden hiç birini yapmamıştır.

Avrupa Birliği'de antlaşmada yer alan mali protokolleri yerine getirmemiş, emeğin serbest dolaşımını engellemiştir. Türkiye 1987'de 1958 Roma antlaşmasına göre Avrupa Birliği'ne tam üyelik için başvurmuştur. Avrupa Birliği Parlamentosu bu başvuruya cevap olarak Türkiye'nin buna hazır olmadığını belirtip bazı şartlar sunmuştur.

- a) Gümrük Birliği'ni tamamlaması
- b) Mali işbirliğinin canlandırılması (14 Mali protokolün işlerlik kazanması)
- c) Politik diyalogun derinleştirilmesi
- d) Ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi

Bu dört tema kamuoyunda "Motutes paketi" olarak bilinmektedir. Ancak buda gerçekleşmemiştir. 1990'lı yıllarda SSCB'nin dağılması ve körfez savaşı ile birlikte Avrupa Birliği, Türkiye ile ilişkilerini geliştirmek yönünde tekrar adım atmış 1992 yılından itibaren ilişkiler tekrar normale dönmüştür.

6-7 Mart 1995 yılında Avrupa Birliği ortak konseyi ile Türkiye arasında Gümrük Birliğini başlatacak karar imzalanmıştır. Bu karar gereği olarak Türkiye'nin yapması gerekenler terörle mücadele yasası ve demokratikleşme yolunda, başta Anayasa olmak üzere iç hukukta düzenlemeler yapılması patent, sınai, fikri mülkiyet yasalarının çıkarılmasıdır.

13 Aralık 1995'de Gümrük Birliğini 01.01. 1996 tarihinde başlatacak antlaşma imzalanmış olup. Türkiye Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliğinin tamamlanmasına ilişkin ortaklık konseyi kararı , tavsiye kararı ve mali işbirliğ deklarasyonu şunlardır:

TÜRKİYE - A.B. ARASINDA GÜMRÜK BİRLİĞİNİN TAMAMLANMASINA İLİŞKİN 1/95 SAYILI ORTAKLIK KONSEYİ KARARI VE MALİ İŞBİRLİĞİ DEKLARASYONU

6 Mart 1995 tarihinde Brüksel'de gerçekteştirilen 36. dönem Ortaklık Konseyi Toplantısı, ortaklığın 22 yıl sürmesi öngörölen geçiş dönemini sona erdirerek son döneme geçişi sağlayan, bir diğer ifade ile, ortaklık ilişkisinin çerçevesini çizen Ankara Antlaşması ve karma protokolden doğan ahdî bir yükümlölük olan Gümrük Birliğine varılmasında ve bu birliğin işlerliğinin sağlanmasında gereken yöntem ve süreleri tebit eden bir gümrük birliği kararına ulaşılmış olması nedeniyle özel bir önem taşımaktadır.

Bu karar, son iki yıldır sürdürölen teknik ve siyasi müzakerelerin sonucunda oluşturulmuştur.

Dibacesinde, Ankara Antlaşması'nın ilkelerine ve özellikle tam üyelik hedefine işaret eden 28. maddesine atıfta bulunan karar, Topluluk ile Türkiye arasındaki mevcut anlaşma ve protokolleri tadil etmemekte, bu metinleri uygulama usulleri açısından tamamlamaktadır.

Ortaklık Konseyi, Ankara Antlaşmasının, ortaklık ilişkisinin, antlaşmanın öngörmediği alanlarda da geliştirilebilmesini mümkün kıldığından hareketle taraflar arasındaki ilişkileri diğer alanlarda da güçlendirilmesine yönelik ilkeleri içeren ve bunların gerçekteştirilmesine ilişkin bir müzakere takvimini saptayan bir tavsiye kararını da kabul etmiştir.

Türk ekonomisinin Gümrük Birliği çerçevesinde geçireceği değişikliğe bağlı olarak ortaya çıkabilecek ihtiyaçlarını karşılamak ve iki taraf arasındaki gelişme farkını azaltmak amacıyla, topluluğun önümüzdeki dönemde Türkiye'ye sağlayacağı mali yardımın çerçevesini belirleyen topluluk deklarasyonu da yine ortaklık konseyi toplantısında açıklanmış bulunmaktadır.

Bu üç belge ortaklık ilişkisinde son yıllarda gözlenen durgunluktan sonra yeni bir dönemin başlayacağına işaret etmektedir.

Türkiye'nin topluluğa tam üyeliğini öngören ve mal alışverişlerinin tümünü kapsayan yönüyle Ankara Antlaşması, Türkiye'nin gümrük birliği çerçevesinde, tarife indirimi ve ortak gümrük tarifesine uyumu, vb. vecibelerinin yanısıra topluluğun başta ticaret ve rekabet olmak üzere ortak politikalarına uyumunu içermektedir.

Öte yandan, ortaklık anlaşmasının imzalandığı tarihten bu yana, topluluğun tek pazar ve Maasrict anlaşması kapsamında geçirdiği dinamik entegrasyon süreci de dikkate alınarak Türkiye, Gümrük Birliği'nin uygulamasına yönelik ilkeler açısından anlaşmalarda öngörülenden daha kapsamlı düzenlemeye gitmeyi yararlı görmüştür.

Bu düzenlemeler, Gümrük Birliğinin uygun işleyişi kadar, ortaklığın nihai hedefi olan, Türkiye'nin topluluğa tam üyelik perpektifi açısından da bir gereklilik şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede gerçekleştirilecek olan Gümrük Birliği, Türk ekonomisinin modernizasyonu ve dünya ile entegrasyonu açısından en önemli adımı teşkil etmektedir.

Türkiye'nin Gümrük Birliği'nin bir gereği olarak atacağı adımlar aynı zamanda Dünya Ticaret Örgütü'nün kurucu üyelerinden biri olarak yerine getireceği yükümlülüklerle paralellik arz ettiğinden dünya ticaretinin liberalleşme sürecine ve bu süreçte ülkemizin konumunu güçlendirmesine hizmet edecektir.

36. dönem - Avrupa Birliği ortaklık konseyi toplantısının gündemini teşkil eden Gümrük Birliğinin tamamlanmasına ilişkin karar, ortaklığın diğer alanlarda geliştirilmesine dair tavsiye kararı ve mali işbirliğinin yeniden başlatılmasına ilişkin topluluk deklarasyonu hakkında özet değerlendirme aşağıda sunulmaktadır.

MALLARIN SERBEST DOLAŞIMI VE TİCARET POLİTİKASI

MADDE 2-3 : *BU BÖLÜMÜN KAPSADIĞI ÜRÜNLER*

Malların serbest dolaşımı ve ticaret politikası ile ilgili hükümler tarım ürünleri dışında kalan, Türkiye'de ya da toplulukta üretilen ya da üçüncü ülke kaynaklı olup serbest dolaşıma konulan ürünlere uygulanır.

MADDE 4-7 : *GÜMRÜK VERGİLERİNİN MİKTAR KISITLAMALARININ VE EŞ ETKİLİ VERGİ VE TEDBİRLERİN KALDIRILMASI*

İthalatta ve ihracatta uygulanan gümrük vergilerini, eş etkili vergiler, miktar kısıtlamaları ve eş etkili tedbirler, kararın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

Bu çerçevede, topluluk tekstil ürünlerinde uygulanan kısıtlamaların kaldırılmasını Türkiye'nin fikri sınai ve ticari mülkiyet, rekabet - devlet yardımları dahil alanındaki, topluluk mevzuatına uyum için öngörülen tedbirleri etkin şekilde uygulamaya koymasına; ayrıca topluluğun tekstil sektöründeki anlaşma ve düzenlemeleri üstlenmesine bağlanmaktadır. Türkiye ise bu tedbirleri zamanında almasına rağmen kısıtlamaların kaldırılması halinde mükabil tedbirlere başvuracağını açıklamaktadır.

Bu kapsamda topluluğun, Türkiye kaynaklı petrol ürünlerine tanıdığı 740.250 tonluk tarife kontenjanı da kaldırılacaktır.

Türkiye gümrük birliği kararının yürürlüğe girmesinden itibaren belli bir süre için kullanılmış motorlu taşıt ithalini, yürürlükteki ithalat rejimindeki düzenleme çerçevesinde izne tabi tutmaya devam edecektir.

MADDE 8-11 : *TİCARETTE TEKNİK ENGELLERİN KALDIRILMASI*

Türkiye, ticarete teknik engellerin kaldırılması konusundaki topluluk araçlarını, diğer bir ifade ile standardizasyon, ölçüm, kalibrasyon, kalite, akreditasyon, test ve sertifikalandırma konusundaki topluluk mevzuatını, kararın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde benimseyecektir. Türkiye, geçiş süreci içinde topluluk mevzuatına uygun belgelendirilmiş topluluk ürünlerinin ithalatını engellemeyecektir. Topluluk araçlarının Türk Hukuku'na uyarlanmasına kadar, Türkiye'nin sanayi ürünlerinde topluluk hukuku doğrultusundaki uygunluk değerlendirmeleri de kabul görmektedir.

MADDE 12-14 : *TİCARET POLİTİKASI VE ORTAK GÜMRÜK TARİFESİ*

Türkiye, topluluk üyesi olmayan ülkelere karşı, kararın yürürlüğe girmesinden itibaren maddede belirtilen ithalat, ihracat ve tekstil politikasına ilişkin topluluk mevzuatına uygun tedbirleri ortaya koyacaktır.

Türkiye kararın yürürlüğe girmesi ile birlikte ortak gümrük tarifesi (OGT) uygulayacaktır. Türkiye tek taraflı olarak, OGT'ni geçici süre ile askıya alma ve değiştirme hakkını haizdir.

Ortak Gümrük Tarifesi'nin uygulanması, değiştirilmesi ve askıya alınması, tercihli tarifelere uyum konularında, Gümrük Birliği Ortak Komitesi'nde danışmalar yapılacaktır ve gerekli kararlar alınacaktır.

Topluluk Gümrük Birliği'nin, Japonya ile akdetmiş oldukları Japon otomobillerinin topluluk pazarına ihracatının sınırlandırılmasına ilişkin anlaşmanın uygulanmasına engel teşkil etmemesini amaçlamaktadır. Bunu sağlayacak düzenlemenin kuralları Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girişinden önce belirlenecektir. GATT 1994'te yer aldığı şekliyle 2000 yılı ile sınırlı olan anlaşma hükümleri, Türkiye'deki Japon atırımları açısından engel getirmemektedir.

MADDE 15 : HASSAS ÜRÜNLER

Türkiye karma protokolün 19/2. maddesi çerçevesinde, bazı ürünler itibarıyla 1.1.2001 tarihine kadar OGT üzerinde vergi uygulayabilecektir.

Hassas ürünler 1.1.1996 tarihinden başlayarak 5 yıl içinde OGT'ye yaklaştırılması öngörülen temel vergi oranlarını da içerecek şekilde 2/95 sayılı ortaklık konseyi kararı ekinde tesbit edilmiştir.

Karar ekinde şu ürünler yer almaktadır: Bazı petrol (motor benzini, petrol eteri, gazyağı, jet yakıtı, marine dizel, fuel oil, clarifidoil, ekstrakt oil, ve diğer solventler) deri ve köseleden, plastik madde yapraklarından, dokumaya elverişli maddelerden ve kartondan yapılmış; sandık, çanta, bavul ve kılıflar, torba imali için beyazlatılmış kraft kağıtları, çimento ve gübre torbaları, ayakkabı ve ayakkabı aksamı, porselen ve seramikten bazı sofralar ve mutfak eşyası, bazı traktör, minibüs ve midibüs, binek otomobilleri, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar.

MADDE 16 : TOPLULUĞUN TERCİHLİ REJİMLERİNİN TÜRKİYE TARAFINDAN ÜSTLENİLMESİ

Türkiye kararın yürürlüğe girişinden itibaren 5 yıllık bir geçiş dönemi içinde, karşılıklı yarar temelinde, üçüncü ülkelerle yapacağı müzakereler sonucunda otonom yada tercihli anlaşmaları üstlenecektir. Trafik sapmalarını önlenmesi için, geçiş süreci içinde, topluluğa tercihli rejimle giren Türkiye'nin uyguladığı vergilerin topluluğunun % 5 puan üzerinde olduğu ürünlerin Türkiye'ye ithalatında, topluluk, fark giderici vergi uygulayacaktır.

Bahsekonu otonom rejimler şunlardır: Genelleştirilmiş referanslar sistemi, işgal altındaki topraklar menşeele mallara uygulanan rejim, ceuta veya melilla menşeele mallara uygulanan rejim, Bosna-Hersek, Hırvatistan ve Slovenya Cumhuriyetleri ile Makedonya eski Yugoslav Cumhuriyeti menşeele mallara uygulanan rejim.

Bahsekonu tecihli anlaşmalar : Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya ve Çek Cumhuriyetleri ile imzalanan Avrupa anlaşmaları Faroe Adaları ile serbest ticaret anlaşması, Kıbrıs ve Malta ile ortaklık anlaşmaları, Estonya, Latviya ve Litvanya ile serbest ticaret anlaşmaları İsrail ile anlaşma Cezayir , Fas ve Tunus ile anlaşmalar Mısır, Ürdün, Lübnan ve Suriye ile anlaşmalar AKP ülkeleri ile konvansiyon, İsviçre ve Liechtenstein ile serbest ticaret anlaşmaları, Avrupa ekonomik alanı anlaşması.

Türkiye bu durumda Macarista, Polonya, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri, İsrail, Romanya, Bulgaristan, Estonya, Latviya ve Letonya, Fas, Tunus ve Mısır ile yapılacak tercihli anlaşmalara öncelik verecektir.

MADDE 17-21 : İŞLENMİŞ TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDA UYGULANACAK SİSTEME İLİŞKİN MEVZUAT

1- Topluluk mevzuatına uygun olarak, işlenmiş tarım ürünlerindeki sanayi ve tarım payları tesbit ve toplam korumanın sanayi payına tekabül eden topluluğa karşı sıfırlanması öngörülmüştür.

2- Aynı şekilde topluluk da, ülkemize karşı daha önce sıfırlamadığı sanayi paylarındaki korumayı kaldıracaktır.

Bu ürünler Roma Anlaşması'nın tarım ürünleri ekinde yer almayan, bünyesinde temel tarım ürünlerini (Hububat, şeker ve süt) bulunduran ürünlerdir. (Çikolata ve şekerlemeler çocuk mamaları, bisküi ve pastacılık ürünleri, makarna, dondurma; hazır gıdalar, margarin gibi)

Türkiye, üçüncü ülkelere karşı topluluğun sanayi korumasını kullanırken tarım payı Türkiye'nin mevcut koruması ve fiyatları baz alınarak hesaplanacaktır. Sanayi payının kaldırılması ile korumada meydana gelecek olumsuz etkiyi azaltmak için, sanayi payının bir kısmının da tarım payına ilave edilmesi ile ortaya çıkan yeni koruma oranlarının tedricen hedef tarım payına yaklaştırılması öngörülmektedir. Bu çerçevede, 22 yıllık liste kapsamı ürünler de, üç aşamalı olarak 1. 7. 1995 tarihinden 1. 1. 1999 tarihine kadar üç yıl içinde hedef artırım payına ulaşılması; bazı ürünlerde ise 1. 1. 1996 tarihi itibariyle uyum sağlanması kararlaştırılmıştır.

II. TARIM ÜRÜNLERİ

MADDE 22-25 : TÜRKİYE'NİN TOPLULUK ORTAK TARIM POLİTİKASINA UYUMU VE TARIM ÜRÜNLERİ TİCARETİNDE UYGULANACAK TERCİHLİ REJİM.

1- Türkiye tarım ürünlerinin taraflar arasında serbest dolaşımını sağlamak için gerekli olan ortak tarım poçlitikası tedbirlerini, katma protokolün öngördüğünün (22 yıl) ötesinde bir süreç içinde olacaktır.

2- Taraflar tarım ürünleri ticaretinde birbirlerine tanıdıkları tercihli rejimleri, karşılıklı yarar temelinde tedricen geliştireceklerdir.

III. GÜMRÜKLERE İLİŞKİN HÜKÜMLER

MADDE 26-28 : *TÜRKİYE'NİN TOPLULUK GÜMRÜK KODUNA UYUMU VE KARŞILIKLI İDARİ İŞBİRLİĞİ*

1- Türkiye kararın yürürlüğe girdiği tarih itibariyle, topluluk gümrük kodu ve uygulama yönetmeliğinin ; menşee, gümrük değeri, beyan, ürünlerin gümrük birliği alanına girişi, serbest dolaşım, ekonomik etkisi olan gümrük işlemleri, gümrük borcu ve başvuru hakkı gibi hükümlerini uyarlayarak üstlenecektir.

2- Gümrükler alanında, karşılıklı idari işbirliğinin yöntemleri de ayrıca belirlenmiş bulunmaktadır.

IV. MEVZUAT UYUMU

MADDE 29 : *FİKRİ SİNAİ VE TİCARİ MÜLKİYETİN KORUNMASI*

Taraflar fikri, sınai ve ticari mülkiyetin etkinlikle korunması ve yürütülmesine verdikleri önemi vurgulamakta, fikri mülkiyetin her iki tarafta da eşit düzeyde korunması sağlanmadıkça Gümrük Birliği'nin işleyemeyeceğini belirtmektedir. Bu amaçla Türkiye'nin tesbit edilmiş bulunan bazı topluluk mevzuatına, uluslararası sözleşmelere ve Trips anlaşmasına uyum sağlaması gerekmektedir.

Bu çerçevede, telif ve bağlı haklara ilişkin mevzuatın (Görsel ve işitsel eserler, uydu ve kablolu yayınlar, bilgisayar programlarının korunması vb.) patent, ticari markalar, taklit mallar, coğrafi işaretlerin korunması yasalarının yürürlüğe konması gerekmektedir. Bu uyumlaştırmanın Dünya Ticaret Örgütü'ndeki "gelişme yolundaki ülke" statüsüne halel getirmemesi esastır.

Trips Anlaşması ise kararın yürürlüğe girişinden 3 yıl sonra üstlenilebilecektir.

Türkiye, kararın yürürlüğe girmesinden önce fikri, sınai ve ticari mülkiyetle ilgili, Bern Konvansiyonu ile ilgili Paris Sözleşmesi, Roma Konvansiyonu, Stockholm Sözleşmesi, Nice Anlaşması ve Patent İşbirliği Anlaşmasına, Kararın yürürlüğe girmesinde itibaren 3 yıldan geç olmamak üzere Madrid Anlaşması'na ek protokol, Budapeşte Anlaşması, Upov Cenevre Sözleşmesi'ne katılacaktır.

Türkiye kararın yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıldan geç olmamak üzere, 1 Ocak 1999 tarihinden önce eczacılık ürünleri ve üretim metodlarının patent edilebilirliğini teminat altına almak amacıyla gerekli mevzuat değişikliklerini yapacaktır.

MADDE 30-31-37-38 : GÜMRÜK BİRLİĞİNİ REKABET KURALLARI VE MEVZUAT YAKINLAŞTIRMASI

1- Toplulukla Türkiye arasındaki ticareti etkilediği ölçüde, teşebbüsler arasında, rekabeti bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamalar ile hakim durumun kötüye kullanılması, Gümrük Birliği'nin düzgün işleyişi ile uyumlu olmadıkları gerekcesiyle yasaklanmıştır.

2- Türkiye Gümrük Birliği ile hedeflenen ekonomik bütünleşmeye ulaşmak amacıyla, rekabet kurallarıyla ilgili mevzuatını topluluk mevzuatıyla uyumlu hale getirecektir.

Bu konuda atılan ilk adım , rekabetin korunması hakkındaki kanunun 13. 12. 1994 tarihinde yayınlanmasıdır.

Ayrıca Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden itibaren 1 yıl içerisinde toplulukta yürürlükte bulunan tüm blok muafiyet yönetmelikleri ve A.T. içtihad hukukunda yer alan prensiplerin Türkiye'ye uygulanması sağlanacaktır.

MADDE 32-35-36-37-38 : DEVLET YARDIMLARI

1- Tarafların, belli kuruluşları veya belli ürünlerin üretimini özendirmek suretiyle rekabeti bozan veya bozma tehditi oluşturan her türlü devlet yardımı Gümrük Birliği'nin düzgün işleyişi ile uyumlu değildir.

2- Sosyal nitelik taşıyan ; doğal afetler sonucu ortaya çıkan zararları yok etmeyi amaçlayan; kararın yürürlüğe girmesinden itibaren 5 yıl boyunca Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinin ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak üzere verilen yardımlar, Gümrük Birliği ile bağdaşır kabul edilmektedir.

Ayrıca yaşam standartlarının anormal derecede düşük olduğu bölgelerde ekonomik gelişmeyi hızlandırmayı hedefleyen ; kararın yürürlüğe girmesinden itibaren 5 yıl boyunca Gümrük Birliği ile ortaya çıkan yapısal uyum gereklerinin yerine getirilmesini amaçlayan; Avrupa'nın ortak çıkarlarına hizmet eden önemli projelerin uygulanmasına yönelik ve kültür değerlerinin korunmasını öngören yardımlar Gümrük Birliği ile uyumlu kabul edilebilir.

3- Diğer taraftan , Türkiye kararın yürürlüğe girmesinden önce, topluluğun tekstil ve konfeksiyon sektöründe uyguladığı devlet yardımlarına; kararın yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde diğer yardım planlarına uyum sağlayacaktır.

MADDE 39-40 : TEKELLER

1- Türkiye kamu teşebbüsleriyle özel veya münhasır haklar tanınan özel teşebbüslerle ilgili olarak , Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden itibaren 1 yıl çinde topluluk mevzuat ve içtihadında yer alan ilkelerin gözetilmesini sağlayacaktır.

2- Her türlü ticari nitelikli devlet tekelleri, kararın yürürlüğe girmesinden 2. yılın sonuna kadar aşamalı olarak topluluk ve Türkiye vatandaşları arasında ayırım yapılmayacak şekilde uyumlaştırılacaktır.

MADDE 42-45 : *TİCARİ KORUNMA ARAÇLARI*

1- Ortaklı Konseyi , Türkiye'nin iç pazarla ilgili rekabet, devlet yardımlarının denetimi ve diğer konulardaki müktesebatını üstlendiği ölçüde, taraflar arasındaki anti-damping ve anti-sübvansiyon tedbirleri dışındaki ticari korunma araçlarının kaldırılmasına karar verebilecektir.

2- Türkiye'nin topluluk müktesebatını üstlenme sürecinde, katma protokolün 47. maddesi çerçevesinde anti-damping ve anti-sübvansiyon soruşturmalarında erken uyarı sistemi tesis edilecek , soruşturmaların sonuçlandırılmasında fiyat taahhüdüne öncelik verilecektir.

V. KAMU ALIMLARI

MADDE 46 : *KAMU ALIMLARI*

Ortaklık konseyi , kamu ihalelerinin karşılıklı olarak açılmasını amaçlayan müzakereler için tarih belirleyecektir.

VI. VERGİLENDİRME

MADDE 47-48 : *DOĞRUDAN VE DOLAYLI VERGİLENDİRME*

Taraflar , dolaylı ve dolaysız olarak, diğer tarafın mallarına milli mallara uyguladıklarından daha yüksek bir iç vergi uygulayamazlar.

VII. KURUMSAL HÜKÜMLER

MADDE 50-58 : *TÜRKİYE - A.B. GÜMRÜK BİRLİĞİ ORTAK KOMİTESİ, TÜRKİYE'NİN TOPLULUĞUN KARAR ALMA SÜRECİNE DAHİL EDİLMESİ*

1- Bilgi ve görüş alışverişini sağlamak , ortaklık konseyine tavsiyelerde bulunmak ve Gümrük Birliği'nin düzgün işleyişini temin üzere bir Gümrük Birliği Ortak Komitesi kurulmuştur.

2- Gümrük Birliği'nin işleyişini doğrudan ilgilendiren , ticaret politikası üçüncü ülkelerle imzalanan ve sanayi ürünleri itibariyle ticari boyutu olan anlaşmalar, sanayi ürünleri ticaretindeki teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuat , rekabet, fikri sınai mülkiyet ve gümrük mevzuatı alanında, mevzuat tesbiti ve değiştirilmesi esnasında karşılıklı olarak danışılacaktır.

3- Gümrük Birliği'nin düzgün işleyişinin gerektirdiği durumlarda , Türk uzmanlar, Avrupa Komisyonu'nun bazı teknik komitelerinin çalışmalarına da katılacaklardır. (Nomenklatür, gümrük kodu, menşee, değerlendirme, dış ticaret istatistikleri komiteleri)

VIII. UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

MADDE 59-60 : UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Ankara Anlaşması'nın 25. maddesinde yer alan süreye ilave olarak, korunma hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olarak sınırlı bir hakemlik müessesesi getirilmiştir.

MADDE 61-62 : KORUNMA ÖNLEMLERİ

1- Katma protokolün 60. maddesindeki korunma önlemlerine ilişkin mekanizma ve yöntemlerin geçerliliği taraflarca teyyid edilmektedir.

2- Alınan korunma önlemlerinin diğer tarafın hak ve yükümlülükleri arasında dengesizlik yaratması halinde sözkonusu tarafın dengeleme önlemleri alabilmesine imkan tanınmaktadır. Bu önlemlerin alınmasında önceliğin Gümrük birliğinin işlerliğini en az engelleyici olan önlemlere verilmesi esastır.

IX. GENEL VE SON HÜKÜMLER

MADDE 63-64 : YÜRÜRLÜK MADDESİ VE YORUM

1- Karar 31.12.1995 tarihinde yürürlüğe girecektir.

2- 1995 yılı içerisinde kararın uygulanması Ortaklık Komitesi'nce izlenerek Ortaklık Konseyi'ne rapor edilecektir. 1 Ekim 1995 tarihinden önce taraflar, karar hükümlerinin Gümrük Birliği'nin düzenli işleyişine uygun olarak yerine getirilip getirilmediğini gözden geçireceklerdir. Tarafların talepleri doğrultusundaki ortaklık konseyi, kararın 1 Temmuz 1996 tarihine kadar ertelenmesi yoluna gidebilecektir.

3- Topluluğun erteleme kararı alması bu kararın alınma usulü ile aynı olmak durumundadır.

4- Erteleme talebi kararın içinde yer alan teknik hususlarla sınırlıdır.

5- Karar hükümleri, içerik olarak Roma Anlaşması'nın ilgili hükümleri çerçevesinde yorumlanacaktır.

ORTAKLIĞIN GELİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN TAVSİYE KARARI İŞBİRLİĞİNİN GENİŞLETİLMESİ

Ortaklık Konseyi, Türkiye ile topluluk arasında aşağıdaki işbirliği alanlarının genişletilmesi gereğini vurgulamıştır.

Türkiye'nin ;

- 1- Trans Avrupa şebekelerine katılımı,
- 2- Sınai enerji, ulaştırma, telekomünikasyon, çevre ve bilimsel alanlarda işbirliği,
- 3- İstatistikî veriler adalet ve işçiler , kültür, tüketicinin korunması enformasyon konularında işbirliği

AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞU ÜRÜNLERİ

Demir çelik ürünlerinin serbest dolaşımı ile ilgili olarak devam etmekte olan müzakerelerin 1995 yılında tamamlanarak Gümrük Birliği ile devreye girmesi kararlaştırılmıştır.

MAKRO EKONOMİK DİYALOG

Gümrük Birliği'nin işleyişi için en iyi makro ekonomik koşulların temini amacıyla, bu yönde bir diyalogun başlatılması gerekli görülmektedir.

TARIM

Tarım ürünlerinde karşılıklı tavizlerin sağlanmasına yönelik müzakerelerin 1995 yılında tamamlanarak Gümrük Birliği'nin yürürlüğe girmesinden önce sonuca bağlanması kararlaştırılmıştır.

SOSYAL KONULAR

A.B. ülkelerinde yasal olarak ikamet eden Türk işçileri konusunda süreklî bir diyalogun tesisi ve söz konusu işçilerin daha iyi entegrasyonu yönünde her türlü tedbirin araştırılması öngörülmüştür

ORTAKLIĞIN SİYASİ VE KURUMSAL ÇERÇEVESİ

1- Başta Trans Avrupa boyutunu haiz konuları ele almak üzere Türkiye ile A.B. kurumları arasında istişari ilişkilerin düzeltilmesi

2- 9 Kasım 1992 tarihinde kararlaştırılan siyasi diyalog mekanizmalarının geliştirilmesi, iki taraf uzmanlarının ortak dış ve güvenlik politikasının şekillendiği çalışma grupları çerçevesinde istişarelerde bulunmaları öngörülmektedir.

MALI İŞBİRLİĞİ

Toluluğun, Türk ekonomisinde Gümrük Birliği'ne bağlı olarak oluşacak yeni ihtiyaçların karşılanması amacıyla Türkiye'ye yapacağı mali yardımın koşulları 1995 yılının ilk yarısında saptanacaktır.

Söz konusu mali yardım beş bölümden oluşmaktadır.

1- Topluluğun bütçe kaynaklarından 1.1.1996 tarihinden başlamak üzere 5 yıl süre ile global olarak 375 milyon ECU

2- Halen yürürlükte bulunan Akdeniz Programı çerçevesinde (1992 - 1996) 300 - 400 milyon ECU

3- 1996 yılında devreye girecek 5.5 milyar ECU'luk Akdeniz Fonu'ndan, henüz kesin miktarı belli olmayan bir yardım.

4- AYB kaynaklarından 1 Ocak 1996 tarihinden başlamak üzere 5 yıl süre ile 750 milyon ECU tutarında proje kredisi.

5- Makro ekonomik yardım (Söz konusu yardım ihtiyaç halinde ve Türkiye'nin talebi üzerine uluslararası kuruluşlarla koordinasyon halinde IMF programına ek olarak verilecektir.)